

Mikkelin kaupungin toiminnan ja talouden seuranta

1.1.–30.9.2025

MIKKELI

Sisällysluettelo

1.	Johdon analyysi	1
1.1.	Yleinen taloustilanne	1
1.2.	Henkilöstömäärän kehitys	3
1.3.	Väkiluku ja työllisyys	3
2.	Toimintatuotot ja -kulut	5
2.1.	Toimintatuottojen olennaisimmat talousarviopoikkeamat	5
2.2.	Toimintakulujen olennaisimmat talousarviopoikkeamat	6
3.	Verotulot, valtionosuudet ja rahoitustuotot ja -kulut	7
4.	Toteutuma 9/2025 ja koko vuoden ennuste 2025	10
5.	Investoinnit	12
6.	Määrärahamuutosesitykset	20
7.	Hallintokuntien johdon analyysit	22
7.1	Hallinto- ja elinvoimapalvelut	22
7.2	Mikkelin seudun ympäristölautakunta	22
7.3	Mikkelin seudun työllisyyslautakunta	22
7.4	Sivistyslautakunta	23
7.5	Hyvinvointilautakunta	23
7.6	Kaupunkikehityslautakunta	24
7.7	Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia	26
7.8	Mikkelin Vesiliikelaitos	26

1. Johdon analyysi

1.1. Yleinen taloustilanne

Etelä-Savon Energia Oy:n vähemmistöosuuden myynnin ansiosta vahvasti ylijäämäisen vuoden 2024 tilinpäätöksen jälkeen Mikkelin kaupungin talouden perustilanne ja lähtökohta on aiempaa valoisampi. Taseessa vuoden 2018 tilinpäätöksestä asti olleet kumulatiiviset alijäämät kääntyivät viime vuoden tilinpäätöksessä 110,5 miljoonan euron kumulatiiviseksi ylijäämäksi, joka toimii talouden turvana ja puskurina haastavina aikoina. Lisäksi kaupunki välttyi kriisikuntamenettelyltä kumulatiivisten alijäämien tultua katetuksi.

Kuluvan vuoden alkuperäinen, marraskuussa 2024 hyväksytty talousarvio on 5,2 miljoonaa euroa alijäämäinen. Vuoden ensimmäisen kvartaalin seurantaraportin käsittelyn yhteydessä päätettiin merkittävistä, yhteensä 2,5 miljoonan euron määrärahojen tarkistuksista kaupunkikehityslautakunnan budjettiin. Määrärahoja pienennettiin, sillä tilinpäätöksen 2024 perusteella oli todettavissa, että kuluvan vuoden talousarvioon oli tehty tarpeettoman suuria menovarauksia, ja myös aiempien vuosien tilinpäätös- ja talousarviolukujen vertailu tukivat tätä johtopäätöstä. Määrärahojen tasot oikealle tasolle tarkastamalla varmistetaan maltillinen kulukehitys ja tarkoituksenmukainen kaupungin varojen käyttö palvelutuotannossa.

Tällä hetkellä voimassa oleva muutettu talousarvio päättyy 2,9 miljoonan euron alijäämään, kun huomioidaan em. kaupunkikehityslautakunnan määrärahamuutosten lisäksi jo tammikuussa yksittäistapahtumien kumppanuuksiin myönnetty 0,2 miljoonan euron lisämääräraha. Muutettu talousarvio on siis alkuperäistä talousarviota paremmalla tasolla, vaikka onkin tulokseltaan edelleen alijäämäinen.

Syyskuun talouden seurantaraporttiin laaditussa tuloslaskelmaennusteessa kaupungin toimintatuottojen arvioidaan toteutuvan talousarvion mukaisella tasolla. Toimintatuottojen ennustetaan alittuvan myyntivoittotavoitteen osalta 0,9 miljoonalla eurolla, hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan toiminnassa lähes 0,6 miljoonalla eurolla, maaseututoimessa 1,1 miljoonalla eurolla ja työllisyyslautakunnalla 1,4 miljoonalla eurolla. Kahdella viimeksi mainitulla myös toimintakulut alittuvat vastaavasti, mikä johtaa lomituksessa valtion korvausten ja työllisyyslautakunnassa jäsenkuntalaskutuksen tason laskuun. Edellä mainittuja toimintatuottojen talousarvioalituksia kompensoivat toisaalle ennustetut tulojen ylitykset; kotoutumiseen valtiolta saatavien korvausten arvioidaan ylittävän talousarvion 1,5 miljoonalla eurolla, ja vesilaitos ennustaa myyntituottojensa ylittävän 1,5 miljoonalla. Myös maa- ja vesialueiden vuokratuottojen ennakoidaan toteutuvan noin 0,5 miljoonaa talousarviota parempina, samoin hulevesituotot ja hankeavustukset ovat ylittymässä yhteensä noin 0,35 miljoonalla. Kokonaisuutena, alitus- ja ylitysennusteet huomioiden, toimintatuottojen arvioidaan toteutuvan koko kaupungin tasolla talousarvion mukaisesti noin 107,8 miljoonan euron suuruisena.

Toimintakulut alittavat tuloslaskelmaennusteessa alkuperäisen talousarvion 6,2 miljoonalla, ja myös muutetun talousarvion taso alittuu 3,9 miljoonalla eurolla. Henkilöstömenojen arvioidaan toteutuvan noin 2,3 miljoonaa euroa talousarviota matalampana. Alitus johtuu pääasiassa työmarkkinaratkaisun mukaisten palkankorotusten ennakoitua pienemmästä kustannusvaikutuksesta. Kevään työmarkkinaratkaisun palkankorotukset toteutuvat budjetoituvaiheessa arvioitua pienempinä ja ennakoitua

myöhemmässä vaiheessa. Lisäksi mm. lomituspalveluiden henkilöstömenojen arvioidaan toteutuvan selvästi talousarviota pienempinä toiminnan supistumisen takia.

Myös palveluiden ostot ovat alittamassa muutetun talousarvion noin 1,6 miljoonalla eurolla. Summasta reilu miljoona johtuu talousarviota pienempänä toteutuvasta työllisyyspalveluiden kuntalaskutusosuudesta, joka on kaupungin kirjanpidossa sisäinen erä työllisyyslautakunnan ja hallinto- ja elinvoimapalveluiden välillä. Ulkoisissa kuluissa työllisyyslautakunnan palveluostot alittuvat noin 0,8 miljoonalla. Aineet ja tarvikkeet alittavat muutetun talousarvion yhteensä noin 0,6 miljoonalla eurolla, vaikka saman tiliryhmän määrärahoihin tehtiin jo aiemmin lähes miljoonan euron leikkaus. Säästö kertyy kaupunkikehityslautakunnan alaisista lämpö- ja sähkökuluista sekä vesilaitoksen lämpö-, sähkö- ja kemikaalikustannuksista. Avustusmenojen tiliryhmä ylittää talousarvion noin 0,6 miljoonalla eurolla. Konserni- ja elinvoimapalveluissa työmarkkinatuen kuntaosuus tulee ylittämään talousarvion noin 1,45 miljoonalla. Toisaalta varhaiskasvatuksessa kotihoidon tuen arvioidaan alittavan talousarvion 0,35 miljoonalla ja työllisyyspalveluissa starttirahojen toteutuvan noin 0,45 miljoonaa talousarviota pienempinä. Vuokratulujen arvioidaan toteutuvan noin 0,5 miljoonaa talousarviota pienempinä. Muihin toimintakuluihin ennustetaan noin 0,4 miljoonan talousarvioylitystä maksamattomista vuokratuotoista kirjattavaksi tulevan luottotappion takia.

Toimintatuottojen ja -kulujen ennusteita on eritelty tarkemmin raportin kappaleessa 2.

Verotulot ja valtionosuudet on huomioitu ennusteessa Kuntaliiton viimeisimpien ennusteiden mukaisina. Verotulojen arvioidaan alittavan alkuperäisen talousarvion lähes 3,6 miljoonalla eurolla mm. valtakunnallisesti odotettua heikomman työllisyyskehityksen heikentämän kunnallisveroennusteen myötä. Toisaalta valtionosuudet ovat viimeisimpien ministeriöiden antamien valtionosuuspäätösten mukaisesti toteutumassa noin 1,4 miljoonaa talousarviota suurempina. Rahoitustuottojen ja -kulujen nettosumman arvioidaan toteutuvan noin 0,1 miljoonaa euroa budjetoitua parempana. Poistojen arvioidaan toteutuvan talousarvion mukaisina.

Kokonaisuutena vuoden 2025 tilinpäätöksen ennustetaan kolmannelta vuosineljännekseltä laaditun ennusteen mukaan muodostuvan noin 1,1 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Vaikka ennuste on edelleen alijäämäinen, on se silti sekä alkuperäistä että muutettua talousarviota parempi. Ennustettu 1,1 miljoonan euron alijäämä on noin 4,1 miljoonaa euroa pienempi kuin alkuperäisen talousarvion 5,2 miljoonan euron alijäämä ja noin 1,8 miljoonaa euroa pienempi kuin muutetun talousarvion 2,9 miljoonan euron alijäämä. Tuloslaskelmaennuste on esitetty kokonaisuudessaan tämän raportin kohdassa 4. Seurantaraportoinnin yhteydessä esitetään tehtäväksi raportin kohdassa 6 eriteltyt talousarvionmuutokset, joilla talousarvio muutetaan olennaisten muutosten osalta vastaamaan tuloslaskelmaennustetta.

Nettoinvestointien 16 miljoonan toteutumisennuste on 2,5 miljoonaa euroa pienempi kuin alkuperäisessä talousarviossa ja 3,7 miljoonaa pienempi kuin investointien määrärahamuutokset huomioiva muutettu talousarvio. Myös investointibudjetin ennustetaan siis alittuvan selvästi.

Alkuperäistä talousarviota parempana toteutuva käyttötalous, budjetoitua pienempänä toteutuvat nettoinvestoinnit ja lähes 8 miljoonalla eurolla alittuva myönnettävien konsernilainojen talousarvionraus johtavat rahoituksen näkökulmasta siihen, että kuluvan vuoden aikana kaupungille ei nosteta

lainkaan uutta pitkäaikaista talousarviolainaa. Talousarviossa oli varauduttu ottamaan enintään 25 miljoonaa euroa uutta pitkäaikaista lainaa, jota ei ole ollut tarpeen nostaa siitäkään huolimatta, että noin 10 miljoonan euron lyhennysohjelmien mukaiset lainanlyhennykset ovat toteutuneet suunnitellusti. Lainakanta tulee siten tilinpäätöksessä olemaan talousarviossa arvioitua matalammalla tasolla.

1.2. Henkilöstömäärän kehitys

	Vakituiset				Määräaikaiset				Yhteensä			
	31.12.24	31.3.25	30.6.25	30.9.25	31.12.24	31.3.25	30.6.25	30.9.25	31.12.24	31.3.25	30.6.25	30.9.25
Hallinto- ja elinvoimapa-												
palvelut	191	183	184	190	20	13	9	11	211	196	193	201
Ympäristöpalvelut	25	25	25	25	4	3	12	4	29	28	37	29
Mikkelin seudun työllisyyspalvelut	0	70	68	68	0	3	3	2	0	73	71	70
Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue	1040	1036	1035	1046	213	257	119	228	1253	1293	1154	1274
Asumisen ja toimintaympäristön palvelu-												
alue	214	211	205	205	55	14	24	11	269	225	229	216
Vesilaitos	23	23	23	24	0	0	1	1	23	23	24	25
Otavia	69	69	69	69	14	12	12	13	83	81	81	82
YHTEENSÄ	1562	1617	1609	1627	306	302	180	270	1868	1919	1789	1897

1.3. Väkiluku ja työllisyys

MIKKELI	9/2025	12/2024	9/2024	12/2023
Väkiluku	51 617	51 890	51 937	51 919

Vuoden 2025 kuluessa Mikkelin väkiluku on laskenut 273 asukkaalla. Vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna laskua on ollut 320 henkilöä. Maahanmuuton hidastuminen näkyy kokonaisväkiluvun vähenemisen kiihtymisenä.

Mikkelin väestömuutokset 1.1.-30.9.2025	
Syntyneet	243
Kuolleet	-531
Syntyneiden ja kuolleiden erotus	-288
Kuntaan muutto	1390
Kunnasta muutto	-1692
Kuntien välinen nettomuutto	-302
Maahanmuutto	369
Maastamuutto	-43
Nettosiirtolaisuus	326
Väkiluvun tilastokorjaukset	-9
Kokonaismuutos	-273

Etelä-Savon maakuntaliiton kokoamien ennakkotietojen mukaan Mikkelin luonnollinen väestömuutos sekä kuntien välinen nettomuutto ovat olleet merkittävässä laskussa vuoden 2025 kuluessa. Erityisen huolestuttavana voidaan pitää sitä, että muuttoliikkeen aiheuttama vähenemä on jopa suurempi kuin luonnollinen vähenemä. Mikkelin sijoittuneet maahanmuuttajat tasapainottavat väkiluvun vauhdista pienenevästä.

Työllisyys

	Työvoima		Työttömät työnhakijat		Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta	
	2024	2025	9/2024	9/2025	9/2024	9/2025
Mikkeli	23641	23609	2513	2506	10,6 %	10,6 %
Mikkelin seutu	32446	32411	3248	3297	10,0 %	10,2 %
Savonlinnan seutu	16234	16146	1825	1859	11,2 %	11,5 %
Pieksämäki	6 926	6 969	668	727	9,6 %	10,4 %

Työttömät työnhakijat ryhmittäin				
Mikkeli	9/2024	Osuus työttömistä	9/2025	Osuus työttömistä
- alle 25 v.	286	11,4 %	335	13,4 %
- yli 50 v.	1005	40,0 %	949	37,9 %
- pitkäaikaistyöttämiä	911	36,3 %	1045	41,7 %
- lomautettuja	200	8,0 %	100	4,0 %
- avoimet työpaikat	263		166	

Mikkelissä syyskuun työttömyysaste on pysynyt samana vuoden 2024 vastaavasta ajankohdasta nähden, eli 10,6 %. Koko maan työttömyysaste oli syyskuussa 11,4 %. Alhaisemmalla työttömyysasteella olivat ainoastaan Ahvenanmaan lisäksi Etelä-Pohjanmaa ja Pohjanmaa sekä Kainuu ja Lappi. Lomautettujen määrä vuoden takaiseen on puoliintunut. Työmarkkinatorille ilmoitettujen avoimien työpaikkojen määrä on pudonnut kolmanneksen. Osa syynä ovat suhdanteet, mutta myös pohjoismainen työllisyysmalli, joka velvoittaa hakemaan pääsääntöisesti neljää työpaikkaa kuukaudessa. Tämä ei ole kuitenkaan tilanteen koko kuva, sillä yritykset käyttävät myös yksityisiä rekrytointikanavia. Huolestuttavaa on, että alle 25-vuotiaiden ja pitkäaikaistyöttömien määrä on kasvanut vuoden takaisesta. Myös jatkuvien työttömyyksien keskimääräinen kesto viikkoina ja virta yli 3 kk:n työttömyyteen on kasvanut huomattavasti. Tämä tulee heijastumaan työttömyysturvamenojen (TMT-maksu) kuntaosuuksiin etenkin, kun laskentatapa muuttui vuoden vaihteessa ja kunnat joutuvat maksamaan TMT-maksua jo 100 työttömyyspäivän jälkeen.

2. Toimintatuotot ja -kulut

2.1. Toimintatuottojen olennaisimmat talousarviopoikkeamat

- Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunnan osalta myyntituotot ovat alittumassa yhteensä 583 000 euroa. Ylimoitetuksi tunnistetut tuottotavoitteet päivitettiin vuoden 2026 talousarviossa realistisemmalle tasolle. Alitukset koostuvat seuraavasti:
 - yleiset kulttuuripalvelut 72 000 euroa, tuet ja avustukset sekä muut toimintatuotot alittuvat
 - kansalaisopisto 103 000 euroa, kurssimaksut sekä tuet ja avustukset alittuvat
 - kaupunginorkesteri 120 000 euroa, lipputulot sekä tuet ja avustukset alittuvat
 - kirjastopalvelut 78 000 euroa, myyntitulot alittuvat
 - liikuntapalvelut 210 000, myyntitulot ja liikuntapaikkojen käyttökorvaukset alittuvat
- Vesilaitoksen vesimyyntituottojen ennakoidaan toteutuvan noin 500 000 euroa talousarviota parempana, jätevesilaskutuksen arvioidaan toteutuvan noin miljoona euroa talousarviota parempana. Tuottojen 1,5 miljoonan euron ylittymisen sekä kulujen alittumisen (n. 440 000 eur) yhteisvaikutuksena liikelaitoksen sitovaa talousarviotavoitetta eli liikeylijäämätavoitetta muutetaan -580 000 eurosta +1 360 000 euroon.
- Liikelaitos Otavian toimintatuottojen (myyntituotot ja avustukset) ennakoidaan toteutuvan talousarviota parempana, jonka perusteella liikelaitoksen talousarvioon asetettua 141 500 euron liikeylijäämätavoitetta korotetaan 250 000 euroon.
- Kaupunkikehityslautakunnan maaseututoimen tulomäärärahojen ennustetaan alittuvan yli 1,1 miljoonalla eurolla. Toiminnan toteutuessa talousarviota pienemmällä volyymilla valtionkorvaukset pienenevät. Tämä näkyy vastaavasti toimintakuluissa henkilöstökulujen ja palveluostojen pienenemisenä.
- Kaupunkikehityslautakunnan toiminnassa merkittäviä tulojen ylittymisiä syntyy myös maa- ja vesialueiden vuokratuottojen ylittymisestä (+475 000) sekä hulevesituottojen ja hankeavustusten ylittymisestä (+350 000)

- Työllisyyslautakunnan toimintatuottojen ennakoidaan alittuvan 1,44 miljoonaa euroa. Kulujen alittaessa talousarvion, myös tulot alittuvat vastaavassa suhteessa jäsenkuntalaskutuksen pienentyessä. Uuden toimintakokonaisuuden siirtyessä kaupungin vastuulle oli ensimmäisen talousarvion laatiminen kaikkien haasteellista, ja menovaraukset sekä niihin vastaavasti perustuvat toimintatuotot ovat osoittautuneet toteutunutta tarvetta suuremmaksi.
- Kotoutumiseen valtiolta saatavien korvausten ennustetaan ylittyvän talousarvion koko vuoden osalta noin 1,5 miljoonalla eurolla.
- Myyntivoittoa budjetoitiin 2 miljoonaa, mutta niitä arvioidaan kertyvän vain noin 1,1 miljoonaa euroa. Näin ollen talousarvio alittuu myyntivoittotavoitteen osalta 0,9 miljoonalla eurolla.

Johdon ennusteessa toimintatuottojen ennakoidaan *koko kaupungin tasolla* toteutuvan talousarvion mukaisena. Toimintatuotoissa tapahtuu tiettyjen lautakuntien osalta huomattavia tulotavoitteiden alittumisia, jotka edellyttävät muutoksia lautakuntien talousarvioihin. Toisaalta liikelaitosten tuloenusteet vastaavasti ylittävät talousarvion, minkä ansiosta koko kaupungin tason ennusteessa toimintatuottojen kokonaismäärä pysyy talousarvion mukaisella tasolla.

2.2. Toimintakulujen olennaisimmat talousarviopoikkeamat

- *Henkilöstömenojen* arvioidaan toteutuvan noin 2,3 miljoonaa euroa talousarviota matalampana. Merkittävin syy kulujen alittumiseen on talousarviovaiheen ylisuuri palkankorotusvaara, jonka vaikutus koko kaupungin tasolla on noin 1,8 miljoonaa euroa.
- *Palveluiden ostot* ovat koko kaupungin tasolla alittamassa muutetun talousarvion noin 1,6 miljoonalla eurolla. Tästä summasta yli miljoona euroa on sisäisiä palveluostoja konserni- ja elinvoimapalveluiden sekä työllisyyslautakunnan välillä. Ulkoisissa kuluissa työllisyyslautakunnan palveluostojen alitus on noin 800 000 euroa.
- *Aineet, tarvikkeet ja tavarat* -tiliryhmässä koko kaupungin alitusennuste muutettuun talousarvioon verrattuna on noin 600 000 euroa. Merkittävin osa alituksesta syntyy vesiliikelaitoksen kulusäästöistä lämmitys- sähkö- ja kemikaalikustannuksista (470 000 euroa) sekä kaupunkikehityslautakunnan lämmitys- ja sähkökulusäästöistä (259 000 euroa). Toisaalta samassa tiliryhmässä ennustetaan myös talousarvioylityksiä Otavian ja työllisyyslautakunnan toimintaan, jolloin kokonaissäästöksi jää n. 0,6 miljoonaa euroa.
- *Avustusmenoihin* ennakoidaan noin 0,6 miljoonan euron ylitystä. Konserni- ja elinvoimapalveluissa työmarkkinatuen kuntaosuus ylittää talousarvion noin 1,45 miljoonalla eurolla. Varhaiskasvatuksessa kotihoidon tuki alittunee 350 000 euroa. Työllisyyspalveluiden avustusten (starttirahat) alitusennuste on noin 450 000 euroa.
- *Muiden toimintakulujen* ennakoidaan ylittävän muutetun talousarvion noin 430 000 eurolla, kun maksamattomia vuokria joudutaan kirjaamaan luottotappioksi noin 460 000 euroa.

Koko kaupungin tasolla toimintakulujen arvioidaan alittava alkuperäisen talousarvion 6,2 miljoonalla eurolla ja muutetun talousarvion noin 3,9 miljoonalla.

Tulo- ja kuluennusteen alittumisten myötä lautakuntien ja liikelaitosten toimintatuottojen ja toimintakulujen erotuksen eli toimintakatteen arvioidaan kokonaisuutena toteutuvan noin 6,2 miljoonaa euroa alkuperäistä ja noin 3,9 miljoonaa euroa muutettua talousarviota parempana.

3. Verotulot, valtionosuudet ja rahoitustuotot ja -kulut

Verotulot

1000 euroina	TP 2024	TA 2025	Kuntaliiton enn. 9/2025	Ennuste vs TA, ero
Kunnallisvero	103 400	106 256	104 063	-2 193
Yhteisövero	13 202	13 046	12 405	-641
Kiinteistövero	23 278	24 305	23 569	-736
Yhteensä	139 880	143 607	140 036	-3 571

Verotuloennuste perustuu Kuntaliiton syyskuun lopulla julkaisemaan ennusteeseen, ja se on noin 3,6 miljoonaa euroa talousarviota heikompi. Veroennustekehikon päivitys perustuu pääosin syksyn kuntatalousohjelmassa esitettyihin arvioihin verotulojen kehityksestä. Ennusteessa on huomioitu verontilitykset elokuuhun asti sekä syyskuun verontilityksen tilannetiedot. Lisäksi ennusteessa on huomioitu Verohallinnon 8.9. ennakkotiedot kunnallis- ja yhteisöverotuksista verovuonna 2024. Ennakkotiedot muuttuivat hyvin vähän elokuun alun vastaavista tiedoista.

Kunnallisveron loppuvuoden 2025 kertymäennuste alenee selvästi pääasiassa pienempien ennakonpidätysten takia. Työllisyyden odotettua heikompi kehitys kuluvana vuonna on johtanut siihen, että palkkatulojen kehitysarvio on heikentynyt koko maassa. Palkkatulojen odotetaan valtakunnallisesti kasvavan vain noin 2,5 prosenttia vuoden 2025 aikana. Kasvu on heikko, sillä keskimääräinen yleinen ansiotaso nousee noin kolme prosenttia koko maassa.

Viime vuoden joulukuussa kunnallisveron verovuoden 2024 ryhmäosuutta oikaistiin virheellisesti noin +140 miljoonan euron edestä. Tämän vuoden toukokuussa sama osuus oikaistiin takaisin noin -150 miljoonan euron edestä. Tämän seurauksena kertyi ennustettua enemmän kunnallisveroa kalenterivuonna 2024 ja vastaavasti vähemmän kalenterivuonna 2025. Kyseinen rytmihäiriö yhdessä heikomman työllisyyskehityksen kanssa aiheuttavat yleisesti ennustettua pienemmän kunnallisverokertymäarvion kuluvana vuonna.

Kuluvan vuoden arvioitu yhteisöverokertymä pienenee myös hieman elokuun arvioista. Syynä valmis-tuva verotus 2024, joka viimeisimpien arvioiden mukaan heikentyisi. Yhteisöveron arvioitu kertymä siten pienenesi valtakunnallisesti noin -10 miljoonalla eurolla elokuun arviosta.

Kiinteistöveron tuoton odotetaan kasvavan koko maan tasolla vain hieman alle prosentilla kuluvana vuonna. Kiinteistöverotulojen heikko kehitys johtuu pääasiassa rakentamisen heikosta kysymästä. Vuoden 2025 kiinteistöveron perusteena olevat kiinteistöjen verotusarvot eivät nousseet edellisvuodesta, ja myös kasvu vuoden 2025 kiinteistöveroprosenteissa jäi pieneksi. Aiempina vuosina kasvu vähintään toisessa näistä on nostanut kiinteistöveron kasvun korkeammalle tasolle. Kiinteistöveron määrän kasvuvauhti olikin maltillisempaa kuin monina aiempina vuosina; kiinteistöveron määrä on kasvanut vuotta 2025 hitaammin viimeksi vuonna 1997.

Valtionosuudet

Valtionosuudet on esitetty kohdan 4 tuloslaskelmaennusteessa Kuntaliiton tuoreimman laskelmapäivityksen mukaisena. Viimeisimpien valtiovarainministeriön ja opetusministeriön päätösten mukaiset valtionosuudet vuodelle 2025 ovat 14,2 miljoonaa euroa, joka on lähes 1,4 miljoonaa euroa enemmän kuin talousarviossa. Talousarviota parempi valtionosuusennuste kompensoi näin ollen osan verotulojen ennustetusta talousarvioalituksesta.

1 000 euroa	TP2024	TA2025	Ennuste 2025	Ennuste vs. TA
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus ilman tasausta	-14 956	-5 825	-5 797	29
<i>josta sote-erien vaikutus yhteensä</i>	<i>-20 056</i>	<i>-20 782</i>	<i>-20 782</i>	0
Verotuloihin perustuva vos-tasaus	10 991	11 861	11 805	-57
Verotulomenetyksen korvaus	8 891	5 037	4 893	-144
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	1 603	1 762	3 321	1 559
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus		-	-	0
Yhteensä	6 529	12 835	14 222	1 387

Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä

Rahoitustuottojen ja -kulujen nettosumman arvioidaan toteutuvan lähes talousarvion mukaisena, noin 0,1 miljoonaa euroa talousarviota parempana. Ennusteessa on huomioitu budjetointivaiheessa arvioitua enemmän madaltuneen korkotason vaikutus korkokustannuksiin, mutta vastaavasti myös kaupungin antolainoista saamien korkotulojen arvioidaan toteutuvan hieman budjetoitua matalampina. Muiden rahoitustuottojen ja muiden rahoituskulujen arvioidaan toteutuvan lähes talousarvion mukaisina. Muihin rahoitustuottoihin sisältyvien kaupungin sijoitustoiminnan tuottojen määräksi on ennusteessa huomioitu kaupunginhallituksen 22.9.2025 § 319 päätöksen mukaisesti 1,5 miljoonaa euroa.

Vuoden kolmannen kvartaalin sijoitustoiminnan raportointi esiteltiin kaupunginhallitukselle seminaarin yhteydessä 6.11.2025. Sijoitustoiminnan tiivistelmäraportti on talouden seurantaan koskevan pykälän liitteenä. Sijoitustoimintaa hoitavat kilpailutuksella valitut kolme varainhoitajaa; Aktia, EQ Varainhoito ja Nordea. Sijoitustoiminnan tilanne per 30.9.2025 oli omaisuuslajeittain alla olevan koosteen mukainen. Alkuperäinen syksyllä 2024 sijoitettu summa oli 90 940 684,00 euroa, johon verrattuna syyskuun lopun markkina-arvo oli 6,5 miljoonaa euroa suurempi.

Omaisuuslaji	Markkina-arvo	Paino	3kk	6kk	12kk	YTD	Tuotto p.a	Alusta*
Käteinen	202 849 €	0,2%						
Korkosijoitukset	57 773 188 €	59,3%	1,2 %	3,0 %	3,9 %	3,3 %	4,6 %	5,3 %
High yield	6 259 389 €	6,4%	1,2 %	2,6 %	4,9 %	2,8 %	5,8 %	6,6 %
Investment grade	27 270 325 €	28,0%	1,2 %	2,9 %	4,3 %	3,2 %	4,9 %	5,6 %
Kehittyvien markkinoiden lainat	3 001 814 €	3,1%	3,4 %	5,9 %	4,9 %	8,0 %	6,1 %	7,0 %
Laajat korkorahastot	8 877 595 €	9,1%	1,9 %	3,7 %	3,9 %	4,2 %	4,8 %	5,2 %
Lyhyt korko	3 322 490 €	3,4%	1,9 %	4,1 %	9,4 %	7,1 %	8,9 %	10,1 %
Valtionlainat	9 041 575 €	9,3%	-0,2 %	1,6 %	0,2 %	0,6 %	1,1 %	1,2 %
Osakesijoitukset	31 873 826 €	32,7%	5,9 %	10,2 %	9,4 %	6,1 %	12,7 %	14,5 %
Eurooppa	7 552 892 €	7,7%	3,3 %	7,8 %	9,0 %	13,1 %	11,5 %	13,1 %
Kehittyvät markkinat	3 103 219 €	3,2%	9,2 %	12,5 %	10,2 %	10,6 %	16,1 %	18,5 %
Maailma	9 110 686 €	9,3%	6,7 %	11,5 %	10,1 %	3,2 %	13,3 %	15,2 %
Pohjois-Amerikka	9 351 635 €	9,6%	7,3 %	10,0 %	10,1 %	0,5 %	13,2 %	15,1 %
Suomi	2 755 394 €	2,8%	2,6 %	10,0 %	7,5 %	16,7 %	11,9 %	13,6 %
Vaihtoehtoiset sijoitukset	7 632 372 €	7,8%	1,2 %	-0,4 %	1,5 %	0,2 %	3,7 %	4,0 %
Infrastruktuuri	483 278 €	0,5%	4,7 %	1,3 %	1,8 %	2,0 %	5,7 %	6,2 %
Kiinteistöt	3 974 850 €	4,1%	0,7 %	-1,7 %	-1,6 %	-1,5 %	1,5 %	1,6 %
Private Credit	1 754 285 €	1,8%	1,1 %	2,3 %		3,4 %	5,5 %	5,3 %
Private Equity	1 419 959 €	1,5%	1,3 %	-0,3 %	5,2 %	0,5 %	5,3 %	5,7 %
Yhteensä	97 482 235 €	100,0%	2,7 %	4,9 %	5,4 %	3,9 %	6,9 %	7,9 %

Sijoitustoiminnan tilanne omaisuuslajeittain 30.9.2025. Alusta = 13.8.2024 lukien.

4. Toteutuma 9/2025 ja koko vuoden ennuste 2025

	TP2024	TA2025	TA- muutokset	Muutettu TA	Tot. 9/2024	Tot. 9/2025	Laskennallinen ennuste	Johdon ennuste 2025	Johdon ennuste / TA, %
Myyntituotot	44 875 008	55 343 400		55 343 400	31 756 581	42 138 743	59 545 970	56 121 942	101,4 %
Maksutuotot	4 640 568	4 838 300		4 838 300	3 143 765	3 212 734	4 742 374	4 277 000	7,7 %
Tuet ja avustukset	10 717 188	9 972 100		9 972 100	6 600 615	6 280 090	10 196 762	9 992 100	100,2 %
Vuokratuotot	34 583 512	34 739 500		34 739 500	26 953 559	27 467 082	35 242 464	35 326 100	101,7 %
Muut toimintatuotot	3 105 193	2 865 500		2 865 500	1 699 803	1 579 609	2 885 623	2 065 200	72,1 %
TOIMINTATUOTOT	97 921 470	107 758 800		107 758 800	70 154 323	80 678 258	112 613 193	107 782 342	100,0 %
Valmistus omaan käyttöön	479 467	394 800		394 800	317 921	155 844	235 033	373 984	94,7 %
Henkilöstökulut	-94 284 040	-101 840 700		-101 840 700	-70 935 596	-73 254 870	-97 386 165	-99 544 461	97,7 %
Palkat ja palkkiot	-76 038 526	-81 204 100		-81 204 100	-57 165 569	-58 914 070	-78 364 287	-79 438 725	97,8 %
Henkilösivukulut	-18 245 514	-20 636 600		-20 636 600	-13 770 027	-14 340 800	-19 021 877	-20 105 736	97,4 %
Palvelujen ostot	-65 040 199	-81 505 300	1 420 000	-80 085 300	-48 136 397	-54 204 228	-73 238 837	-78 502 000	98,0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-15 442 986	-18 012 700	980 000	-17 032 700	-10 818 676	-10 226 461	-14 597 636	-16 441 400	96,5 %
Avustukset	-14 699 523	-18 827 900		-18 827 900	-10 703 394	-13 490 016	-18 526 535	-19 460 400	103,4 %
Vuokrakulut	-29 147 199	-29 269 500		-29 269 500	-22 111 355	-21 663 801	-28 557 232	-28 791 200	98,4 %
Muut toimintakulut	-2 214 724	-1 523 700	-100 000	-1 623 700	-1 228 840	-1 275 451	-2 298 730	-2 057 100	126,7 %
TOIMINTAKULUT	-220 828 670	-250 979 800		-248 679 800	-163 934 258	-174 114 827	-234 605 135	-244 796 561	98,4 %
TOIMINTAKATE	-122 427 733	-142 826 200		-140 526 200	-93 462 014	-93 280 725	-121 756 909	-136 640 235	97,2 %

Johdon ennusteessa toimintatuottojen ennakoidaan toteutuvan talousarvion mukaisena. Toimintatuotoissa tapahtuu tiettyjen toimintojen osalta huomattavia tulota-voitteiden alittumisia, jotka edellyttävät muutoksia lautakuntien talousarvioihin. Toisaalta liikelaitosten tuloennusteet vastaavasti ylittävät talousarvion, minkä ansiosta koko kaupungin tason ennusteessa toimintatuottojen kokonaismäärä pysyy talousarvion mukaisella tasolla. Toimintakuluissa ennustetaan koko kaupungin tasolla noin 3,9 miljoonan euron alitusta muutettuun talousarvioon ja 6,2 miljoonan euron alitusta alkuperäiseen talousarvioon verrattuna.

	TP2024	TA2025	TA- muutokset	Muutettu TA	Tot. 9/2024	Tot. 9/2025	Laskennallinen ennuste	Johdon ennuste 2025	Johdon ennuste / TA, %
TOIMINTAKATE	-122 427 733	-142 826 200		-140 526 200	-93 462 014	-93 280 725	-121 756 909	-136 640 235	97,2 %
Verotulot	139 879 986	143 607 000		143 607 000	106 470 269	105 511 616	138 620 514	140 036 000	97,5 %
Valtionosuudet	6 529 287	12 835 200		12 835 200	4 846 313	10 637 505	14 331 580	14 221 754	110,8 %
Rahoitustuotot- ja -kulut	1 491 652	2 734 400		2 734 400	3 439 747	2 008 458	117 863	2 846 366	104,1 %
Korkotuotot	3 696 599	1 771 500		1 771 500	2 602 937	596 145	846 624	1 673 198	94,5 %
Muut rahoitustuotot	4 562 563	5 937 400		5 937 400	4 042 949	3 487 060	3 935 231	5 702 945	96,1 %
Korkokulut	-5 724 875	-4 391 500		-4 391 500	-3 161 935	-2 033 073	-3 681 002	-3 955 777	90,1 %
Muut rahoituskulut	-1 042 637	-583 000		-583 000	-44 203	-41 674	-982 989	-574 000	98,5 %
VUOSIKATE	25 473 192	16 350 400		18 650 400	21 294 315	24 876 854	31 313 048	20 463 885	109,7 %
Poistot ja arvonalentumiset	-23 126 032	-21 700 000		-21 700 000	-15 536 843	-15 681 407	-22 232 449	-21 700 000	100,0 %
Satunnaiset tuotot ja kulut	156 066 646				156 066 646				
TILIKAUDEN TULOS	158 413 806	-5 349 600		-3 049 600	161 824 118	9 195 447	9 080 600	-1 236 115	
Poistoeron lisäys tai väh.	162 728	160 000		160 000	122 119	120 179	160 143	160 000	
Varausten lisäys tai väh.	27 000 000								
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ	131 576 534	-5 189 600		-2 889 600	161 946 237	9 315 626	9 240 743	-1 076 115	

Toimintatuottojen ja toimintakulujen erotusta kuvaava toimintakate toteutunee 3,9 miljoonaa euroa muutettua talousarviota parempana ja 6,2 miljoonaa euroa alkuperäistä talousarviota parempana. Omassa toiminnassa vuosi 2025 on siten taloudellisesti onnistunut selvästi aiempia arvioita paremmin. Verotuloennusteen huomattava lasku kuitenkin osaltaan heikentää tulostilannetta. Valtionosuusennuste on puolestaan kohentunut talousarvion tasosta vuoden 2025 edetessä.

Vuoden 2025 tuloksen arvioidaan päättyvän noin 1,1 miljoonan euron alijäämään. Ennustettu tulos on 1,8 miljoonaa euroa parempi kuin muutettu talousarvio ja 4,1 miljoonaa euroa parempi kuin alkuperäinen talousarvio.

5. Investoinnit

Maankäyttö ja kaupunkirakenne

Tulosityksikön investoinnit liittyvät lähinnä maa- ja vesialueiden hankintaan ja luovuttamiseen. Maa- ja vesialueiden myyntitulot alittavat tulomäärärahan noin miljoonalla eurolla. Syynä on edelleen jatkuva yleinen investointien ja rakentamisen heikko taso sekä kerrostalorakentamisen hiljentyminen. Tontti-varauksia on hyvin (erityisesti teollisuustonttien osalta) – varsinkin Visulahden teollisuusalueen kaikki teollisuustontit on varattu tai vuokrattu. Vielä odotetaan investointipäätöksiä ja siten myös tonttien myyntiä. Rakentamisen osalta markkinatilanne on odottava ja esimerkiksi paikalliset rakennusyrietykset ovat hyvin varovaisia. Tilanteen ennakoidaan muuttuvan teollisuusrakennusten osalta jo vuoden 2025 lopussa ja asuinrakentamisien parantuvan vuoden 2026 aikana. Investointien maa- ja vesialueiden menot eli ostot tulevat toteutumaan talousarvion mukaisesti. Kaupungilla on tarve maan hankkimiseen tulevaisuuden tarpeita varten. Lisäksi maa-alueiden hankintaan kaupunginvaltuusto on osoittanut lisämäärän 500 000 euroa (Visulahti). Merkittävä kiinteistökauppa Veturitallien alueella saattaa siirtyä vuoden alkupuolelle 2026 asemakaavan lainvoimistumisen jälkeen.

Talonrakennuspalvelut

Rakennusalan matalasuhdanne on mahdollistanut hankkeiden toteuttamisen kustannustehokkaasti. Sama tilanne on todettavissa useammassa hankkeessa, että urakkatarjoukset alittavat kustannusarvion. Tämä näkyy investointiohjelman määrärahojen alituksena monessa hankkeessa.

Päiväkodit

Lähemäen lastentalon alakerran peruskorjauksen sekä ilmanvaihdon hankesuunnittelu on käynnistynyt. Suunnittelussa tarkastellaan tilojen toimivuutta ja käyttöturvallisuutta sekä varmistetaan taloteknisten järjestelmien, erityisesti ilmanvaihdon, energiatehokkuus ja nykyaikaisuus. Hankesuunnittelun avulla pyritään luomaan realistinen ja kustannustehokas pohja varsinaiselle suunnittelu- ja toteutusvaiheelle, ottaen huomioon rakennuksen nykytila, käyttäjien tarpeet ja viranomais määräykset. Suunnittelutyöryhmän näkemyksen mukaan tultaneen esittämään suojellun rakennuksen peruskorjausta ja päiväkotitoiminnan jatkamista Lähemäen lastentalolla tulevaisuudessakin.

Lähemäkitalon peruskorjauksen hankesuunnittelun myötä on alkanut vahvistua ratkaisuehdotus, jossa Lähemäkitalosta tullaan luopumaan keskipitkällä (5-10 vuoden) tähtäimellä. Rakennuksessa on ollut vajaakäyttöä useiden vuosien ajan, eikä tilanne tule todennäköisesti muuttumaan kaupungin oman palvelutuotannon tai yksityisen puolen kysynnän kautta. Rakennuksessa tulisi tehdä peruskorjausluontoisia toimenpiteitä, mikäli toimintaa haluttaisiin jatkaa pidemmällä aikavälillä. Hankesuunnitelmassa tullaan ottamaan tarkemmin kantaa rakennuksen kuntoon ja tulevaisuuden toimenpiteisiin.

Valkosenmäen päiväkotiratkaisun hankesuunnittelua on jatkettu. Rantakylän alueen päiväkotien kokonaistilannetta on kartoitettu käymällä keskustelua sekä varhaiskasvatuksen että talonrakennuspalveluiden henkilöstön kanssa. Rantakylän päiväkotiin vapautuu lisää tilaa avoimen päiväkodin muuttamalla Rantakylän päiväkodilta uusiin tiloihin Porrassalmenkadulle, jolloin tila voidaan ottaa käyttöön.

ryhmätilana. Tarkoituksena on saada aikaan tarve- /hankeselvitys, josta käy ilmi tämänhetkinen tilanne Rantakylän alueen päiväkodeissa sekä toimenpidevaihtoehdot tilanteen parantamiseksi.

Koulut

Päämajakoulun keskiosan vesikaton kunnostus ja sisäilmakorjaukset kilpailutettiin alkuvuodesta 2025. Molemmat kilpailutukset voitti sama urakoitsija. Koulun eteläpäässä havaitut ulkoseinän vauriot on korjattu. Keskiosan vesikaton uusiminen on vielä kesken. Koulun sisäpuoliset työt on saatu valmiiksi koulun kesälomien aikana. Ulkopuolella työt vielä jatkuvat mm. salaojan teolla ja valmistuvat marraskuun aikana.

Ristiinan yhtenäiskoulun IV-tasapainotus ja kuitukorjaukset aloitettiin vuonna 2024. Työt jatkuvat tänä vuonna entisessä lukion siivessä. Korjauksessa nuohotaan ilmanvaihtokanavat ja tasapainotetaan sekä mitataan ilmanvaihtojärjestelmä. Samalla poistetaan tiloissa olevia mineraalivillakuitujen lähteitä. Tällaisia ovat esimerkiksi putkieristeet, tekniikan läpiviennit sekä leikatut akustolevypinnat. Työt toteutetaan kesän 2025 aikana.

Kalevankankaan koulun kunnossapitokorjauksia suoritetaan vaiheittain kesäaikaan, kun rakennuksessa ei ole toimintaa. Korjauksella parannetaan rakennuksen sisäilman laatua ja ennaltaehkäistään ongelmien syntymistä. Koulun kesälomakauden aikana toteutettiin D-siiven 1. kerroksen peruskorjaus. Työ valmistui suunniteltua edullisemmin, joten korjausta päästiin jatkamaan laajemmalle. Syyskaudella sisäilmakorjauksia jatkettiin D-siiven osalta siltä osin, kuin koulun normaali toiminta sen mahdollisti. Sisäpuoliset rakennustyöt etenevät aikataulun mukaisesti, ja niiden valmistuminen on suunniteltu marraskuun 2025 loppuun mennessä.

Kesällä suoritetun remontin yhteydessä havaittiin ikkunoiden eristyspuutteita. Havaitut puutteet korjattiin koko vanhan rakennusosan osalta ulkokautta tehtyinä tiivistystöinä. Ikkunatiivistykset on saatu päätökseen, ja työt on vastaanotettu.

Kulttuuri

Konsertti- ja kongressitalo Mikaelissa tehdään vuosittain huoltokorjauksia noin 100 000 eurolla. Tänä vuonna on ohjelmassa mm. keittiön viemäreiden kunnostaminen sekä sisäpintojen huoltomaalauksia.

Jalkaväkimuseolla suoritettiin kesällä 2025 vesikattojen tiivistys- ja kunnostustöitä Kattovahti Oy:n toimesta. Työt valmistuivat heinäkuussa. Hankkeeseen on saatu Opetus- ja kulttuuriministeriöltä avustusta.

Kesäkuussa valmistunut Kallioniemen rantapaviljonki oli kesän toiminnassa. Kesähuvilan keittiön kunnostustyöt saatetaan valmiiksi vuoden loppuun mennessä. Kunnossapitotöiden ja siirtokelpoisen paviljonkirakennuksen tavoitteena on luoda edellytykset tulevalle toiminnalle ja palvelutarjonnalle.

Sodan ja Rauhan keskus Muistin kahvila-ravintola Rauhan katon peruskorjauksen urakka valmistuu marraskuun alussa. Urakka sisälsi peltikatteen uusimisen sekä tarvittavat yläpohjan korjaukset nykyistä rakennetta vastaavalla tavalla.

Ristiinan Sotakoulun korjaus ja laajennus on jatkunut tänäkin vuonna. Kyseessä on paikallisten seurojen ja järjestöjen yhteishanke, jossa he kunnostavat entistä upseerikoulun rakennusta. Rakennuksessa

toimii kalliotaidekeskus kesän ajan. Sotakoulun tulevan vuokralaisen etsintä on edelleen käynnissä, mutta toistaiseksi rakennukselle ei ole löytynyt toiminnasta vastaavaa tahoa. Hankkeelle on varattu kaupungin investointiohjelmassa 50 000 euroa vuodelle 2025 ja toteumaennuste on noin 90 000 euroa. Ylitys johtuu pääosin aloitettujen töiden loppuunsaattamisesta sekä lämmitysjärjestelmän hajoamisesta virheellisen asennustavan vuoksi. Hankkeelle saatiin Veej`jakaja ry:n avustusta noin 23 300 euroa

Liikuntarakennukset

Hänninkentän huoltorakennuksen urakointi alkoi heinäkuun alussa purkutöillä ja hankkeen on määrä valmistua lokakuun 2026 loppuun mennessä. Työmaalla on tällä hetkellä käynnissä elementtiasennustyöt ja hanke etenee aikataulussa.

Ristiinan urheilukentän huoltorakennuksen pohjoispäätyyn sijoittuvan laajennuksen kilpailutus suoritettiin alkukesästä. Rakentaminen oli tarkoitus suorittaa elo-marraskuussa 2025. Saatujen urakkatarjousten kokonaisvertailuhinta kuitenkin ylitti talousarvion määrärahan, joten hankinta keskeytettiin. Hanke toteutetaan syksyn/alkutalven aikana puitesopimustyönä ja hanke on valmis vuoden 2025 loppuun mennessä.

Julkiset rakennukset

Kaupungin virastotalon LVIS-peruskorjauksen 7.vaihe on alkanut 10.3.2025. Peruskorjaus kattaa virastotalon ns. keskisiiven 2-4 kerrokset (rakennusvalvonta, kaavoitus ja saunaosasto). Toimenpiteet ovat pääsääntöisesti samat kuin aikaisemmassa peruskorjauksessa. Urakan valmistumisajankohta on 28.11.2025. Virastotalon LVIS-peruskorjaushankkeet tulevat jatkumaan tulevana vuosina vaihteittain.

Kaupungin virastotalon neljännen kerroksen julkisivukorjaukset alkoivat 2024. Sääolosuhteiden vuoksi rappaustyöt jätettiin keväälle 2025. Urakka on valmistunut.

Kaupungin virastotalon lukituksen uusimisen kilpailutus ja toteutus suoritetaan loppuvuoden aikana. Työ on jatkoa viime vuonna aloitetulle hankkeelle kulkuturvallisuuden parantamiseksi.

Suonsaaren alueella rivitalohuoneistojen kunnostamista vastaanottokeskuskäyttöön on jatkettu. Vastanottokeskukselle osoitetuista rivitalohuoneistoista on kunnostettu noin 50 % käyttövalmiiksi.

Energiataloudelliset investoinnit

Energiataloudellisina investointeina toteutettiin kesän aikana kolmen öljylämmityskohteen lämmitystapamuutos. Kohteet ovat Rämälän koulu, Rantakylän nuorisotalo ja Anttolan päiväkot. Pää- tai sivulämmitysjärjestelmänä olleet öljylämmityslaitteistot on purettu kokonaan pois. Päälämmitysjärjestelmäksi kohteissa jäi lämpöpumppujärjestelmä. Investointien kilpailutus on tehty keväällä ja kaikissa kohteissa on sama toteuttaja. Kustannukset ovat ylittyneet arviosta ja tulevat olemaan kokonaisuuksena noin 290 000 euroa. Investoinneille on saatu ARA:n tukea enimmäismäärän mukaan 68 320 €.

Infra- ja viheraluepalvelut

Infra- ja viheraluepalveluiden osalta töiden ja urakat alkavat valmistua vuoden 2025 osalta. Päälystystöiden sekä katu- ja puistokohteiden viherviimeistelyjen osalta lumen ja pakkasten tulo mi-toittaa syksyn hankkeiden lopullista rahankäyttöä. Päälystyskausi päättyy yleensä lokakuun lopussa.

Leutoina syksyinä vihertöitä on pystytty tekemään aina joulukuun alkuun saakka. Nämä seikat vaikeuttavat investointien määrärahojen tarkkaa arvioimista syyskuun lopun tilanteessa.

Vuonna 2025 on edistetty Mikkelin tulvan (3.9.2024) innoittamana useita hulevesien hallintaan liittyviä kohteita. Keskustan hulevesien hallintaan investointiohjelmassa annettu määräraha havaittiin keväällä 2025 vajavaiseksi. Vuodelle 2025 haettiin lisämäärärahaa projektille 20037 Keskusta-alueen tulvariski 710 000 euroa (TA 100 000 euroa).

Lisämäärärahalla oli suunniteltu rakennettavaksi mm. uusi hulevesiputki Mannerheimintieltä sataman kautta Saimaaseen. Hankkeen suunnittelun aikana havaittiin kuitenkin ennakoimattomia ongelmia putkilinjan sijoittamisessa (mm. sijoittamispaikka ja sijoituslupa rata-alueelle) ja törmäämisessä nykyisiin kriittisiin infrarakenteisiin. Näiden sekä Savonradan geoteknisen varmuuden selvittelyssä on kulunut enemmän aikaa kuin ennakkoon suunniteltiin. Hanke pyritään saamaan käyntiin kuitenkin vuoden 2025 aikana, mutta kustannuksia jää väistämättä myös vuodelle 2026.

Keskustan hulevesien hallinnan määrärahahalla rakennettiin Eloisan kanssa yhteistyössä Mikkelin keskussairaalan pääsisäänkäynnin kohdalle uusi tulvavesiputki Pirttiniemenkadun suuntaan ja samalla nostettiin kadun tulvakynnystä sairaalan pääsisäänkäynnin kohdalta. Näin vuoden 2024 kaltaista kriittistä tulvatilannetta sairaalan toiminnan kannalta ei pääse enää syntymään.

Hulevesien osalta on parannettu infraa Lönnrotinkadulla rakentamalla uusi hulevesiputki Kalevanlammen suuntaan ja rakennettu hulevesien määrälliseen hallintaan liittyvä hulevesiallas Hänninkentän alapuolelle Annikinkadun, Porraskadun ja Päivönkadun väliselle puistoalueelle.

Keskustan hulevesien hankkeiden kustannukset jäävät huomattavasti pienemmiksi kuin keväällä 2025 ennakoitiin. Vuodelle 2026 on haettava vastaava lisämääräraha keskustan hulevesien hallintaprojektille.

Siltojen määrärahan osalta ei edistetty tilivuonna Urpolanjoen vanhan kivisillan uusimista. Lentokentän alueella havaittiin tarkastuksessa kentän päädyn alittavan siltaputken olevan kauttaaltaan puhki ruostunut. Siltamäärärahat päätettiin käyttää tähän hankkeeseen. Hankkeen suunnittelu kaikkine liäs selvittelyineen on kuitenkin vienyt aikaa, mutta urakka saataneen käyntiin vielä ennen vuodenvaihdetta. Siltarummun hankintahinta on noin 250 000 euroa ja osa sen asennuskustannuksista jää vuodelle 2026.

Muut merkittävimmät infrainvestointikohteet vuonna 2025 ovat:

- Kivenkadun, Sepänpäädun ja Mäntypäädun saneeraukset (katu ja vesihuolto), nämä hankkeet valmistuvat vähäisiä viimeitelyjä lukuun ottamatta syksyn aikana
- Tyrjäntien rakentaminen (Karkialampi), päällystys käynnissä, Tyrjäntien kaivumassoilla rakennettiin Kalevankankaalle uuden tykkilumiladun pohja
- Kalevankankaan alueella parannettiin koulun kohdan liikennejärjestelyjä rakentamalla mm. uusi linja-autopysäkki
- Launialan kaava-alueen suunnittelu ja rakentamisen aloitus, rakentaminen alkaa vielä vuoden 2025 aikana
- Savilahdenkadun ja Lönnrotinkadun liittymäalueen parantaminen, kevyen liikenteen väylä ja hulevesijärjestelyt, päällystetty ja viimeitelyssä
- Myrskypolun leikkipaikka, valmistunut
- Katuvalojen uusiminen, hanke käynnissä

KAUPUNKI tuhansina euroina	Hankkeen suuruus- luokka	Kumulatiivi- nen tot.	TA2025		LMR 2025		TA + LMR 2025		TOT 9/2025		TOT/TA EROTUS	TOT. ENNUSTE
			menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot		
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT			-310				-310		-122		-188	-268
Maaseudun nopeat tietoliikenneyhteydet, MENOT			-100				-100				-100	
Rakennusvalvonnan arkiston digiprojekti	-705	-703	-60				-60		-78		18	-138
Osallistava budjetointi, ASTO		-481	-150				-150		-45		-105	-130
KIINTEÄ OMAISUUS			-300	2000	-500		-800	2000	-52	1011	241	211
Maa- ja vesialueet												
Maa- ja vesialueiden myynti, TULOT				2000				2000		1011	989	1011
Maa- ja vesialueiden hankinta, MENOT			-300		-500		-800		-52		-748	-800
RAKENNUKSET				25				25	-1	45	-19	44
Rakennukset (kiinteistöt), TULOT				25				25	-1	45	-19	44
TALONRAKENNUSINVESTOINNIT			-8745	475	-220	-300	-8925	175	-3015	35	-5770	-5590
Päiväkodit												
Lähemäen lastentalon alakerran peruskorjaus sekä ilmanvaihto	-700	-1	-50				-50		-1		-49	-20
Valkosenmäen päiväkotiratkaisun (n. 30 lasta) hankesuunnittelu	-50		-50				-50				-50	-50
Koulut												
Itäinen aluekoulu - kampus *												
Korvaava koulun uudisrakennus (n. 460 opp.), oma tase	-17664		-50				-50				-50	-50
Päämajakoulun vesikatto (keskiosa) sekä sisäilmakorjaukset		-753	-1500				-1500		-523		-977	-1000
Ristiinan yhtenäiskoulun entisen lukiosiiven ilmanvaihdon peruskorjaus	-550	-388	-50		-20		-70		-65		-5	-70
Kalevankankaan koulu, sisäilmakorjaukset	-500	-272	-350				-350		-140		-210	-200
Mikkelin lukio (n. 750 opisk.), koulun nykyisen kohteen elinkaari ja toiminnallisuus	-17000	-3	-200				-200		-3		-197	-100
Haukivuoren koulun pohjoispäädyn katto	-150	-89	-150				-150		-89		-61	-89
Kulttuuri												
Konsertti- ja kongressitalo Mikaeli, korjaus ja peruskorjaus	-12000	-548	-100				-100		-19		-81	-100
Jalkaväkimuseon vesikatto TULOT		101		125				125		6	119	84
Jalkaväkimuseon vesikatto MENOT	-500	-808	-375				-375		-231		-144	-225
Ristiinan Kallioniemen huvilan peruskorjaus (suojeluvastuu)		-161	-100				-100		-92		-8	-100
Mikkelin Seutukirjasto, kirjastorakennus												
LVIS-peruskorjaus	-3500	-1	-150				-150		-1		-149	-50
Muisti												
Puisen ravintolaosan katon uusinta	-150	-53	-150				-150		-53		-97	-150
Liikunta												
Hänninkentän huoltorakennus TULOT				300		-300						
Hänninkentän huoltorakennus MENOT	-4025	-511	-2500				-2500		-499		-2001	-1000
Ristiinan urheilukentän huoltorakennuksen lisäosa/varastotila	-150	-38	-150				-150		-38		-112	-150
Julkiset rakennukset												
Kaupungin virastotalo, peruskorjaus etenee vaiheittain												
LVIS-peruskorjaus		-3433	-1500				-1500		-676		-824	-1050
4. krs julkisivu (rappaus), eriste	-500	-408	-120				-120		-92		-28	-95
Virastotalon lukituksen uudistaminen		-90	-100				-100		-11		-89	-90
Sotakoulu, Ristiina (sis. hankkeen kaupungin osuus), TULOT										29	-29	29
Sotakoulu, Ristiina (sis. hankkeen kaupungin osuus), MENOT	-1100	-934	-50		-20		-70		-75		5	-90
Lähemäkitalon peruskorjaus			-100		50		-50				-50	-20

KAUPUNKI tuhansina euroina	Hankkeen suuruus- luokka	Kumulatiivi- nen tot.	TA2025		LMR 2025		TA + LMR 2025		TOT 9/2025		TOT/TA EROTUS	TOT. ENNUSTE
			menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot		
Kiinteistöjen muut muutos- ja peruskorjaustyöt												
Koulu- ja esiopetus			-200				-200		-46		-154	-150
Liikunta- ja nuorisopalvelut			-100				-100				-100	-100
Julkiset rakennukset			-100				-100		-35		-65	-100
Sote kiinteistöt			-150		-180		-330		13		-343	-330
Rakennusten suunnittelumääräraha			-150				-150		-34		-116	-100
Energiataloudelliset investoinnit, TULOT				50				50			50	86
Energiataloudelliset investoinnit, MENOT			-200		-50		-250		-303		53	-305
Kiinteistöjen sähköautolataus, MENOT		-96	-50		40		-10				-10	-5
KIINTEÄT RAKENTEET			-8585	382	-232	105	-8817	487	-3667	102	-4764	-7233
Strateginen kehittämisalustat												
Satamalahden kehittäminen (sis. Veturitallinlahti, Puhistamo)		-506	-700		140		-560		-38		-522	-150
Ecosairila		-3615	-150				-150		-20		-130	-150
Kalevankankaan alue		-276	-100				-100		-99		-1	-100
Matkailu			-300				-300		-96		-204	-300
Ruutukaavakeskustan kehittäminen (2025 torin leikkipaikan uusiminen)			-200				-200		-44		-156	-125
Kadut (yritys- ja uudet asuinalueet)***			-800		200		-600		-305		-295	-550
Tyrjätie (l=650 m)			-600		100		-500		-194		-306	-500
Kadut ***			-1800				-1800		-632		-1168	-1800
Katujen suunnittelumääräraha			-100				-100				-100	-50
Siltojen uusiminen			-500				-500		-14		-486	-350
Pyöräilyn ja kävelyn edistäminen												
Pyöräilyn ja kävelyn edistäminen (Vilhonkatu ja Lönnrothinkatu) MENOT ***		-2214	-400				-400		-314		-86	-400
Lentoasema (sis. Valtion investointuen) TULOT				30		105		135		38	98	105
Lentoasema MENOT	-350		-100		-140		-240		-15		-225	-195
Katuvalojen saneeraus			-400				-400		-302		-98	-500
Liikennevalojen uusiminen		-26	-150				-150		-26		-124	-100
Puistot ja leikkipaikat ***			-500				-500		-380		-120	-500
Geopark hanke (Saimaan Geopark lokalisaatio, Unesco)		-393	-50				-50		-40		-10	-50
Vesistö												
Hulevesiohjelma ***		-1918	-400				-400		-321		-79	-400
Veturitallinlahti hulevesi			-100		100							
Keskusta-alueen tulvariski		-203	-100		-710		-810		-203		-607	-500
Satamien kunnostus *** (sis. retkisatamat), MENOT			-75				-75		-29		-46	-75
Kallioniemi, risteily- ja matkailualuslaituri TULOT				75				75			75	38
Kallioniemi, risteily- ja matkailualuslaituri MENOT			-150				-150				-150	-75
Sähköisten vesikulkuneuvojen lataus, TULOT				277				277		64	213	184
Sähköisten vesikulkuneuvojen lataus, MENOT	-410	-318	-430				-430		-282		-148	-285
Liikkuminen												
Uimarantojen kunnostukset, korjausvelan poistaminen			-75				-75		-42		-33	-75
Urheilupuiston kokonaisuus												
Nurmikentän sadevesijärjestelmän uudistaminen	-100	-54	-100		30		-70		-54		-16	-70
Haukivuoren tenniskentät, hiekkatekonurmi	-80	-68	-80		18		-62		-68		6	-68
Hänninkentän kylälaitteet ja automaatio	-130	-39	-100				-100		-39		-61	-100
Liikuntapaikkarakentaminen ja kunnostus **, TULOT												20
Liikuntapaikkarakentaminen ja kunnostus **, MENOT			-125		30		-95		-110		15	-111

KAUPUNKI tuhansina euroina	Hankkeen suuruus- luokka	Kumulatiivi- nen tot.	TA2025		LMR 2025		TA + LMR 2025		TOT 9/2025		TOT/TA EROTUS	TOT. ENNUSTE
			menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot		
IRTAIN OMAISUUS			-1005	140	-78		-1083	140	-485		-458	-905
Koneet ja kalusto												
Hallinnon palvelualue												
Ruoka- ja puhtauspalvelut			-125				-125		-59		-66	-125
Sivistyksen palvelualue												
Kasvatus- ja opetuslautakunta			-200				-200		-70		-130	-162
Hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta			-200		-78		-278		-59		-219	-278
Urheilupuiston ajanotto		-25	-30				-30		-25		-5	-30
Rantakeitaan pukeutumistilat mm. vaatekaapit	-100	-99	-100				-100		-99		-1	-100
Asumisen ja toimintaympäristön palvelualue			-50				-50				-50	-50
TKI tilan varustelu (BEM-osaamiskeskus) Metsä-Sairila TULOT		206		140				140			140	140
TKI tilan varustelu (BEM-osaamiskeskus) Metsä-Sairila MENOT	-900	-452	-200				-200		-154		-46	-200
Varautuminen, häiriötilannekeskukset		-20	-100				-100		-20		-80	-100
ARVOPAPERIT JA OSUUDET			-900		-81		-981		-990	10	-1	-1090
Osakkeet ja osuudet												
Osakkeiden myynti, TULOT									10		-10	10
Osakkeiden hankinta, Saimaa Stadiumi Oy		-1400	-200				-200		-200			-200
Muiden osakkeiden hankinta			-500		-129		-629		-546		-83	-628
Itäradan suunnitteluhankeyhtiö (valtuusto 31.8.20 § 269)			-200		58		-142		-102		-40	-130
E-S Pääomarahasto		-258			-10		-10		-142		132	-142
INVESTOINNIT YHTEENSÄ												
TULOT				3022		-195		2827		1202	1625	1691
MENOT			-19845		-1111		-20916		-8332		-12584	-16522
NETTOINVESTOINTI			-16823		-1306		-18089		-7130		-10959	-14831

TASEYKSIKKÖ JA LIIKELAITOKSET tuhansina euroina	Hankkeen suuruus- luokka	Kumulatiivi- nen tot.	TA2025		LMR 2025		TA + LMR 2025		TOT 9/2025		TOT/TA ERO- TUS	TOT. ENNUSTE
			menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot		
LIKELAITOS OTAVIA												
TULOT												
MENOT			-25				-25				-25	-25
NETTOINVESTOINTI			-25				-25				-25	-25
VESILIKELAITOS												
Kunnallistekniikka ja laitosinvestoinnit												
TULOT												
MENOT			-1660				-1660				-1660	-1190
Vesilaitokset			-290				-290		-104		-186	-160
Jätevesipuhdistamot												
Jätevedenpuhdistamot			-240				-240		-14		-226	-80
Anttolan siirtolinja, yleissuunnitelma			-30				-30				-30	
Verkostot			-1100				-1100		-657		-443	-950
NETTOINVESTOINTI			-1660				-1660		-775		-885	-1190
LIKELAITOKSET / INVESTOINNIT YHTEENSÄ												
TULOT												
MENOT			-1685				-1685		-775		-910	-1215
NETTOINVESTOINTI			-1685				-1685		-775		-910	-1215

	TA2025		LMR 2025		TA + LMR 2025		TOT 9/2025		TOT/TA EROTUS	TOT. ENNUSTE
	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot		
INVESTOINNIT YHTEENSÄ										
TULOT		3022		-195		2827		1202	1625	1691
MENOT	-21530		-1111		-22601		-9108		-13494	-17737
NETTOINVESTOINTI	-18508		-1306		-19774		-7905		-11869	-16046
Poistotaso n. 22 milj. euroa										

Investointien toteutumisennusteen 17,7 miljoonan euron investointimenot alittavat alkuperäisen talousarvion (21,5 M€) 3,8 miljoonalla ja muutetun talousarvion (22,6 M€) 4,9 miljoonalla eurolla. 1,7 miljoonan euron suuruisina toteutuvaksi arvioidut tulot alittavat alkuperäisen talousarvion (3 M€) 1,3 miljoonalla ja muutetun talousarvion (2,8 M€) 1,1 miljoonalla eurolla. Nettoinvestointien 16,05 miljoonan toteutumisennuste on 2,5 miljoonaa euroa pienempi kuin alkuperäisessä talousarviossa ja 3,7 miljoonaa pienempi kuin investointien määrärahamuutokset huomioiva muutettu talousarvio.

MUUT SITOVIER TALOUSARVIOTAVOITTEIDEN MUUTOKSET

- Otavian sitovan tavoitteen eli liikeylijäämän muutos +108 500 euroa. Uusi liikeylijäämätavoite on 250 000 euroa (talousarviossa 141 500 e). (Lukiokoulutuksen valtionosuuksien sekä myyntituottojen ylittyminen)
- Vesiliikelaitoksen sitovan tavoitteen eli liikeylijäämän muutos +1 940 000 euroa. Uusi liikeylijäämätavoite on 1 360 000 miljoonaa euroa (talousarviossa -580 000). (Tulojen ylitysennuste noin 1,5 miljoonaa euroa ja menojen alitusennuste noin 440 000.)

Edellä lueteltujen talousarviomuutosten myötä uusi muutettu talousarvio päätyisi noin 1,44 miljoonan euron alijäämään. Alkuperäinen talousarvio on lopputulemaltaan 5,2 miljoonaa alijäämäinen ja tällä hetkellä voimassa oleva muutettu talousarvio 2,9 miljoonaa alijäämäinen.

INVESTOINTIEN MÄÄRÄRAHAMUUTOKSET

Tulomäärärahamuutokset

- Maa- ja vesialueiden hankinta TULOT, projekti 10350 (TA 2.000.000 euroa), tuloalitus -989.000 euroa
- Jalkaväkimuseon vesikatto TULOT, projekti 14112 (TA 125.000 euroa), tuloalitus -41.000 euroa
- Lentoasema (sis. valtion investointituen) TULOT, projekti 29401 (TA 30.000 euroa), tuloalitus -30.000 euroa
- Kallioniemi, risteily- ja matkailualuslaituri TULOT, projekti 29006 (TA 75.000 euroa), tuloalitus -75.000 euroa
- Sähköisten vesikulkuneuvojen lataus TULOT, projekti 29005 (TA 277.000 euroa), tuloalitus -56.000 euroa

Investointitulojen alitukset yhteensä 1 191 000 euroa.

Menomäärärahamuutokset

- Sotakoulu, Ristiina, MENOT, projekti 14103 (TA 50 000 euroa), menoylitys +20.000 euroa
Siirretään projektilta 10639 Päämajakoulun vesikatto (keskiosa) sekä sisäilmakorjaukset (TA 1.500.000 euroa)
- Energiataloudelliset investoinnit, MENOT, projekti 14106 (TA 200.000 euroa), menoylitys +55.000 euroa
Siirretään projektilta 10639 Päämajakoulun vesikatto (keskiosa) sekä sisäilmakorjaukset (TA 1.500.000 euroa)
- Katuvalojen saneeraus, projekti 20008 (TA 400.000 euroa), menoylitys 100.000 euroa
Siirretään projektilta 20036 Katujen suunnittelumääräraha (TA 100.000 euroa) 50.000 euroa
Siirretään projektilta 22017 Siltojen uusiminen (TA 500.000 euroa) 50.000 euroa
- Liikuntapaikkarakentaminen ja kunnostus, projekti 28001 (TA 125.000 euroa), menoylitys +20.000 euroa
Siirretään projektilta 10005 Osallistava budjetointi, ASTO (TA 150.000 euroa)
- Projektille 10800 ”Kiinteistöjen muut muutos- ja peruskorjaustyöt, koulu- ja esiopetus (TA 0), osoitetaan 38.000 euroa.
Siirretään projektilta 31999, kasvatus- ja opetuslautakunta, irtaimisto (TA 200.000 euroa)
- Rakennusvalvonnan arkiston digiprojekti, projekti 10004 (TA 60.000 euroa), menoylitys +78.000 euroa.
Siirretään projektilta 10001 Maaseudun nopeat tietoliikenne yhteydet (TA 100.000 euroa)
- E-S Pääomarahasto, projekti 35012 (TA 10.000 euroa), menoylitys +132.000 euroa.
Siirretään projektilta 10003 Satamalahti (TA 560.000 euroa)

Investointimenojen ylitykset yhteensä 443 000 euroa. Ylitykset saadaan kokonaisuudessaan katettua investointien välisillä määrärahasiirroilla.

Kaikki investointien meno- ja tuloarviot huomioiden nettoinvestointien määrän arvioidaan alittavan alkuperäisen talousarvion noin 2,5 miljoonalla eurolla (nettoinvestoinnit TA 18,5 M€, toteutumisenennuste 16,05 M€).

7. Hallintokuntien johdon analyysit

7.1 Hallinto- ja elinvoimapalvelut

Isoimpana riskinä on työmarkkinatuen kuntaosuuden kehitys. TMT-maksu ei ole kehittynyt suunnitellulla tavalla ja koko vuoden ennuste toteumasta on noin 6,45 miljoonaa euroa (5 milj. euroa/TA2025). Toisaalta kotoutumiseen valtiolta saatavat korvaukset ennustetaan toteutuvan 2,9 miljoonan suuruisena eli ylittävän noin 1,5 miljoonalla eurolla (1,4 milj. euroa/TA2025).

Koko kaupungin tasolla säästyy kuluvana vuonna palkkaresurssia suunnitellusta tasosta noin 1,8 miljoonaa euroa. Konserni- ja elinvoimapalveluiden osalta tämä tarkoittaa noin 0,2 miljoonaa euroa. Syy palkkabudjetin alittumiseen on talousarvion valmisteluvaiheessa lopullista kunnallista työmarkkinaratkaisua korkeammaksi arvioitu palkankorotusprosentti vuodelle 2025.

Kaupungin myyntivoittoihin on talousarviossa budjetoitu 2 miljoonaa euroa, mutta toteuman arvioidaan alittavan talousarvion noin 900 000 eurolla.

Muutoin hallinto- ja elinvoimapalveluiden menot ja tulot ovat toteutumassa kokonaisuudessaan talousarvion mukaisesti.

7.2 Mikkelin seudun ympäristölautakunta

Syyskuun 2025 seurannan perusteella maksu- ja myyntituotot kokonaisuudessaan ovat kertyneet odotetusti ja suunnitellulla tavalla. Tällä hetkellä näyttää siltä, että koko lautakunnan osalta toimintatuotoja kertyy riittävästi, eikä ole tarpeen hakea tulojen alitusoikeutta. Henkilöstömenot ovat toteutuneet talousarvion mukaisesti.

Ympäristölautakunnan toimintatuottojen ja -kulujen arvioidaan toteutuvan talousarvion mukaisena. Mahdolliset menojen ylitykset sekä tuottojen alitukset saadaan katettua tulosalueiden välisillä määrärahasiirroilla.

Kaupungin talousarvioon tullaan tekemään muutos henkilöstökuluihin. Talousarvioon on varattu toteutunutta suurempi palkankorotusvaraus, jonka vuoksi kunkin palvelualueen ja lautakunnan talousarvioon tehdään muutos syyskuun seurannan yhteydessä. Ympäristölautakunnalle kohdistuva muutos henkilöstökuluihin on noin 32 000 euroa, joka on jaettu kullekin tulosalueelle talousarvion henkilöstömenojen suhteessa.

7.3 Mikkelin seudun työllisyyslautakunta

Mikkelin seudun työllisyyspalveluiden ensimmäisen vuoden talousarvio oli haasteellinen laatia, koska ei ollut historiatietoa edellisiltä vuosilta käytettävissä. Mikkelin seudun työllisyyspalveluiden ensimmäisen vuoden kolmas neljännes on takana, joten alkaa tarkentua kuva koko vuoden toteuman ennustamiseksi.

Talousarviota laadittaessa ei myyntituottojen, eli kuntien maksuosuuksien, lisäksi oltu huomioitu tukia ja avustuksia, joita syntyy mm. Työllisyysrahastolta saatavan muutosturvan 55+ osalta ja työllisyyspalvelujen myynnistä muille työllisyysalueille. Toimintakulujen arvioidaan alittavan talousarvion lähes jokaisessa tiliryhmässä, joka vaikuttaa suoraan myös myyntituottoihin. Seudullinen työllisyysalue toimii taseyksikkönä ja toimintakate on talousarvion mukaan nolla euroa, koska lopulliset maksuosuudet perustuvat toteutuneisiin kustannuksiin.

Henkilöstökulujen osalta talousarvion laadintavaiheessa ei ollut saatavilla tarkkaa tietoa liikkeenluovutuksella valtiolta siirtyvien palkoista ja henkilöstöhallinto tekikin arvion keskimääräisen palkkatason mukaan. Palkkakuluja vähennetään talousarvioennusteesta 200 000 euroa. Henkilöstökulujen lisäksi Mikkelin seudun työllisyyspalveluiden merkittäviä kulueriä ovat palvelujen ostot ja avustukset. Palvelujen hankinnan osalta jossain määrin hyödynnettiin Etelä-Savon ELY-keskuksen kilpailuttamien palvelujen optioita, mutta Mikkelin kaupungin tuli myös käynnistää uusia palvelujen hankintojen kilpailutuksia. Tämän takia toiminnan käynnistyessä asiakkaille ei ollut tarjolla kaikkia tarvittavia palveluja. Avustusten osalta palkkatuen kysyntä osaltaan suhdanteistakin johtuen on ollut arvioitua vähäisempää, mutta toisaalta starttirahan kysyntä on ollut merkittävästi oletettua suurempaa. Näin ollen palvelujen ostot kuin myös avustukset alittunevat.

7.4 Sivistyslautakunta

Syyskuun seurannan perusteella sivistyslautakunnan toimintatulojen arvioidaan toteutuvan talousarviota heikommin, tulojen alituksen arvioidaan olevan noin 96 000 euroa. Perusopetuksen arvioidaan saavan vuokratuloja noin 20 000 euroa talousarviota enemmän ja lukion arvioidaan saavan kurssimaksutuottoja hieman, noin 2 000 euroa, talousarviota enemmän. Varhaiskasvatuksen ja lukion tukien ja avustusten arvioidaan alittavan talousarvion yhteensä noin 212 000 euroa, kun taas perusopetuksen tuet ja avustukset arvioidaan ylittävän noin 30 000 euroa. Tuloissa epävarmuutta aiheuttaa kuitenkin varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa olevien muiden kuin mikkiläisten lasten määrä ja näistä lapsista kertyvä kotikuntakorvausten yhteismäärä, joka selviää vasta kalenterivuoden lopussa. Tässä vaiheessa arvioidaan varhaiskasvatuksen kotikuntakorvausten ylittävän noin 37 000 euroa. Muiden toimintatuottojen arvioidaan ylittävän talousarvion 27 000 €.

Kaupungin talousarvioon tullaan tekemään muutos henkilöstökuluihin. Talousarvioon on varattu toteutunutta suurempi palkankorotusvaraus (kaupunkitasolla liikaa 1,8 miljoonaa euroa), jonka vuoksi kunkin palvelualueen ja lautakunnan talousarvioon tehdään muutos syyskuun seurannan yhteydessä. Sivistyslautakunnalle kohdistuva muutos henkilöstömenoihin on 668 000 euroa, joka on jaettu kullekin tulosalueelle talousarvion henkilöstömenojen suhteessa.

Lautakunnan menojen arvioidaan muodostuvan 1 014 000 euroa alkuperäistä talousarviota pienemmiksi. Menojen ennustettu väheneminen muodostuu henkilöstömenojen, varhaiskasvatuksen kotihoidon tuen ja lukion vuokratulujen talousarviota vähäisemmästä kertymästä.

Syyskuun seurannan perusteella lautakunnan toimintakatteen arvioidaan toteutuvan lähes 918 000 euroa talousarviota parempana.

7.5 Hyvinvointilautakunta

Syyskuun seurannan perusteella lautakunnan toimintatulojen arvioidaan alittavan talousarvion noin 583 000 euroa. Kuten aiemmin on todettu, on hyvinvointilautakunnan tulo-odotus talousarvioissa ollut liian korkea koronapandemiasta alkaen. Talousarviolukujen pohjalla on ollut edellisten vuosien tulo-odotukset, joita on vuosittain jouduttu korjaamaan lisätalousarviossa syksyn seurannan perusteella. Vuoden 2026 talousarviossa hyvinvointilautakunnan tulo-odotus on realistisella tasolla.

Alitusta arvioidaan muodostuvan kaupunginorkesterin ja liikuntapalvelujen myyntituotoista sekä lisäksi seutukirjastotoiminnan päättyminen Pertunmaalla Pertunmaan ja Mäntyharjun kuntaliitoksen yhteydessä poisti Pertunmaalle tuotetusta kirjastopalveluista saadut myyntitulot. Tulot alittuvat myös kansalaisopiston maksutuotoissa (kurssimaksut) ja liikuntapalvelujen tilojen vuokrissa. Myöskään avustus- ja hanketulot eivät toteudu talousarvion mukaisesti. Muut tuotot toteutuvat talousarviota paremmin.

Kaupungin talousarvioon tullaan tekemään muutos henkilöstökuluihin. Talousarvioon on varattu toteutunutta suurempi palkankorotusvaraus (kaupunkitasolla liikaa 1,8 miljoonaa euroa), jonka vuoksi kunkin palvelualueen ja lautakunnan talousarvioon tehdään muutos syyskuun seurannan yhteydessä. Hyvinvointilautakunnalle kohdistuva muutos henkilöstömenoihin on noin 231 000 euroa, joka on jaettu kullekin tulosalueelle talousarvion henkilöstömenojen suhteessa.

Lautakunnan toimintakulujen arvioidaan alittavan talousarvion noin 239 000 euroa. Palkankorotusleikkauksen johdosta henkilöstökulujen arvioidaan ylittyvän noin 126 000 euroa. Kaikissa muissa tili-ryhmissä arvioidaan syntyvän säästöjä, joista merkittävimmät ovat vuokratuloissa, aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa sekä muissa toimintakuluissa.

Syyskuun seurannan perusteella lautakunnan toimintakatteen arvioidaan heikkenevän noin 344 000 euroa. Tulosalueita kehoitetaan edelleen toteuttamaan palvelusuunnitelmaa kustannustehokkaasti ja tarkkaa taloudenpitoa noudattaen

7.6 Kaupunkikehityslautakunta

Valtakunnallisesti, pääsääntöisesti kasvukolmiossa asuntorakentamisen kohteiden aloituksissa (edelleen ollaan vuosien takaisessa luvussa), energiantensiivisten investointien (poislukien energiaverotuksen muutospäätöstä odottaneiden hankkeiden osalta) sekä vanhojen asuntojen kaupan ja kiinteistökauppojen lukumäärässä on tapahtunut jonkinasteista piristymistä. Etelä-savolaisessa toimintaympäristössä ei samaan aikaan ole tapahtunut oleellisia muutoksia. Rakennusalan ja rakentamisen arvoketjussa heikko työllisyyskehitys on jatkunut ja alalta on tapahtunut osaamisen ja henkilöresurssin vuotoa. Konkurssit rakentamisenkin alalla ovat edelleen olleet yleisiä. Rakennusalan arvoketjun tuotavuuskehitys on ollut haastavaa ja urakoista on kilpailtu hinnoilla.

Asuntorakentamisen kohteita (kerrostalo) on tänä vuonna Mikkeliissä käynnistynyt yksi. Kaupan ja teollisuuden investoinnit ovat olleet enemmän korjaus- ja laajennusinvestointeja, kuin uusia avauksia. Merkittäviä uusia energia-alan investointi hankkeita tuli rakennuslupavaiheeseen kaksi. Mikkeliissä on käynnissä merkittäviä kaupungin elinvoimaan vaikuttavia maan ja alueiden kehittämishankkeita, kuten Satamalahden alue (Veturitallien alue asemakaava siirtymässä asemakaavan hyväksymisvaiheeseen ja Puhistamon alue kumppanuuskilpailutuksen tulos on ratkeamassa) ja Visulahdessa tehtiin merkittävä avaus maanhankinnassa tulevien vuosien tonttimaan varmistamiseksi.

Tonttien myyntitulojen ja rakennuslupamaksujen (asuinrakentaminen) osalta tavoitteiden saavuttaminen näyttäyty edelleen haastavalta kysynnän ollessa hyvin matalaa. Laajalammen kaupunkirakenteen täydennysrakennusalueelta ei ole luovutettu tontteja. Annilan täydennysrakennusalueella on käynnissä kahden omakotitalon rakentaminen. Maa- ja vesialuevuokratulojen osalta tulos kehittyy talousarviota myönteisemmin.

Palveluiden ostojen suuret kokonaisuudet ovat aikaisempien kilpailutusten mukaisia ja sähkö on käytännössä kiinnitetty makkinasta loppuvuoden osalta, joten näiden osalta kustannusten ennustettavuus on hyvä. Lämmin syksy näyttäyty myönteisesti energian oston volyymissa. Alueiden hoidon laaja kilpailutus on tulossa palveluntuottajien laskentaan vielä loppuvuoden aikana. Joukkoliikenteen kilpailutus tuleville vuosille ratkeaa marrasjoulukuussa. Kaupunki on aloittanut kiinnittämään sähkön ostoa jo vuosille 2026–2028.

Palvelualueen käyttötalouden menoja (TA2025 päätös 11/2024) leikattiin keväällä lisätalousarviossa 2,5 miljoonaa euroa, mikä on kohdistettu tarkemmin tulosalueiden toimintoihin ja käyttötalouteen.

Rakennuslupamaksujen tulot eivät asuinrakentamisen hitaasta kehityksestä johtuen toteudu suunnitelmallisesti. Rakennuslupaprosessissa on kaksi merkittävää hanketta joiden lupa-aikataulu tulee ratkaisemaan vuoden tulojen kertymän. Kunnan keräämät hulevesimaksut ylittyvät suhteessa talousarvioon. Maatalouden tuet toteutuvat, palveluiden ostoissa jäädään hieman ja lomituksen valtion korvaamat kulut toteutuvat hieman suunniteltua pienempänä. Joukkoliikenteen valtion tuet toteutunevat ennakoitua pienempinä (vuoden lopullinen tuki on selvillä seuraavan vuoden alussa). Pysäköintivirhemaksujen kertymä jää talousarviosta.

Maankäyttökorvaukset (kaavoitettaessa yksityistä maata kaupunki saa osan maan arvon noususta) eivät toteudu suunnitellusti. Asiantuntijapalveluiden ostoja kaavoituksen tukemiseksi ja kaava-aineiston osaksi jää käyttämättä. Kiinteistövuokrien tulopuolella alaskirjataan konkurssista johtuva merkittävä tulo-odotus.

Maanrakentamisen kiireisin kausi alkaa päättyä. Asvaltointiasemat menevät kiinni. Karkialammelle rakennettu uusi katuyhteys on avattu. Launialan uuden asuinalueen valmistelun käynnistetty. Kaupunkikeskustan hulevesitulvan estämiseksi on tehty toimenpiteitä sairaalan, Hännin alueen ja Mannerheimintien osalta. Kaikkia suunniteltuja hulevesiverkon kapasiteetin lisäyksiä ei saatu mastossa käyntiin haastavien suunnittelujen ja lupaprosessien viivästyksistä johtuen. Kallioniemi sai matkustajalaiturin muuttamiseksi kaupallisen laivaliikenteen kapasiteetille ympäristöluvan. Laituri rakennetaan 2026. Talonrakennuspalveluiden työmaiden ja ylläpidon kululaskutus noudattelee talousarviota huomioiden leuto syksy ja mahdollinen loppuvuosi.

Palvelualueen käyttötalouden ennustetaan toteutuvan niin, että johdon ennusteessa toimintakate on -+ 930 t euroa (TA25 -2,35 milj. euroa).

Investointien osalta vuosikellon (Q1-Q3/2025) tässä vaiheessa eletään työmaakohteissa projektien loppuunsaattamisen vaihetta. Hänninkentän huoltorakennuksen investointi käynnistyi heinäkuussa, vanha rakennus on purettu, kylmäkonelaitteet on asennettu uudelleen (mikä varmistaa kentän jäädytyksen aloituksen) ja uuden huolto- ja katsomorakennuksen betonielementtejä nostetaan paikoilleen. Huoltorakennus valmistuu 10/2026.

Talouden varovaisuusperiaatteen mukaisesti käyttötalouden ja investointien ennuste on tälläkin kertaa laadittu.

Lopuksi, talouden seurannan rytmiä on muutettu. Aikaisemmin käytetty lokakuun raportointi on kaupunginvaltuuston päätöksellä muutettu vuodesta 2025 alkaen syyskuun raportoinniksi (KV 2.6.2025 § 88). Muutoksena aikaisempaan on se, että olennaiset muutokset viedään talousarvioon ta-muutoksina. Uusi toimintatapa perustuu tilintarkastuksen täydellisyyssperiaatteeseen.

Käyttötalouteen esitetään määrärahamuutoksia tulojen alituksen ja valmistus omaan käyttöön alituksen lisäksi myös toimintakulujen alituksen vuoksi päivitetyn ohjeistuksen mukaisesti.

Kaikkia lautakuntia koskien palkkakuluihin tullaan tekemään talousarviomuutos, sillä palkankorotuksiin varattu summa on vuoden kuluessa osoittautunut liian suureksi. Kaupunkikehityslautakunnan talousarviossa olevista henkilöstökuluista leikataan 107 200 euroa. Käyttötalouteen esitetään tämän takia määrärahamuutosta.

7.7 Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavia

Mikkelin kaupungin liikelaitos Otavian toimintatuotot toteutuvat ennakoitua paremmin. Tähän vaikuttavat mm. kotoutumiskoulutus- ja yhteiskuntaorientaatiokoulutuspalveluiden tuottaminen Mikkelin seudun työllisyyspalveluille. Lukiokoulutuksen valtionosuus toteutuu arvioitua paremmin johtuen opiskelijamäärän kasvusta.

Aikuisten perusopetuksen ja vapaa sivistystyön osalta valtionosuudet arvioidaan toteutuvan ennakoidusti.

Henkilöstökulut ovat toteutuneet talousarvion mukaisesti alkuvuoden osalta. Loppuvuoden osalta henkilöstökulut saattavat nousta hieman talousarvioon nähden mm. kotoutumis- ja yhteiskuntaorientaatiokoulutusten tuottamisen myötä.

Palveluostot ovat toteutuneet suunnitellusti. Tarvikehankinnat arvioidaan toteutuvan talousarviota suurempana.

Kokonaisuudessaan liikeylijäämän ennakoidaan toteutuvan loppuvuonna paremmin kasvaneesta opiskelijamäärästä johtuen.

7.8 Mikkelin Vesiliikelaitos

Vesilaitoksen tuotoista noin 97 % muodostuu vesi- ja jätevesimaksutuotoista. Syyskuun lopussa vesilaitoksen vuoden tasauskutuksesta on toteutunut noin 65 %. Tämän perusteella veden myyntimäärä ja laskutetun jäteveden määrä ovat nousussa edellisvuoteen verrattuna noin 4 %. Tasauskutus saadaan valmiiksi marraskuun loppuun mennessä, jolloin tiedetään tarkka ennuste vuoden 2025 laskutetuista vesimääristä.

Vesilaitos uusi vesimaksujaan ja palvelujen hinnoitteluaan 1.1.2025 alkaen. Vesimaksua, jätevesimaksua ja palvelumaksuja korotettiin 8 %. Nyt ennuste näyttää selvästi talousarviota parempia vedenmyyntilukemia.

Vesilaitoksen kulujen arvioidaan kertyvän kokonaisuudessaan talousarviota vähemmän. Henkilöstökuluja ennustetaan kertyvän hieman talousarviota enemmän. Tämä johtuu alkuvuonna tehdyistä

henkilöstöjärjestelyistä, joilla on parannettu vesilaitoksen operatiivista toimintaa. Jäteveden puhdistamoiden operointi kulut ovat toteutuneet talousarvion mukaisesti.

Metsä-Sairilan jäteveden puhdistamisen lietteiden kustannukset ovat toteutuneet hieman alle talousarvion. Sähkön ja lämmityksen kustannukset ovat myös toteutumassa talousarviota pienempinä.

Aikaisemmin käytetty lokakuun raportointi on kaupunginvaltuuston päätöksellä muutettu vuodesta 2025 alkaen syyskuun raportoinniksi (KV 2.6.2025 § 88).